Ambiente Cultural Dera Gai

Dera Gai, oftewel 'Fiesta di San Juan', is van oudsher een oogstfeest en wordt elk jaar opnieuw gevierd op 24 juni, de heilige dag van Johannes de Doper.

Wat is de herkomst van dit feest? In Engelstalige landen staat deze folklore bekend onder de naam 'St. Johns' en in enkele Spaanstalige landen als 'La Fiesta de San Juan'. Hiermee is wel duidelijk dat het feest van de Dera Gai niet alleen op Aruba wordt gevierd. Wel is het zo dat deze traditie, net zoals de "Dande", alleen op Aruba voorkomt, en niet op de andere Caraïbische eilanden.

Het San Juan-feest heeft een religieuze oorsprong en is naar Aruba overgewaaid vanuit Mexico. Van deze kleurrijke folklore bestaan verschillende interpretaties.
Eén hiervan verhaalt dat de haan met festiviteiten begraven wordt omdat hem nog steeds kwalijk wordt genomen dat hij met z'n gekraai (3 x achter elkaar), naar Bijbelse verhalen, allerlei nare gebeurtenissen aankondigde. De legende vertelt ons echter dat de haan op symbolische wijze wordt

Dera Gai, of miho bisa 'Fiesta di San Juan', ta un fiesta di cosecha, cu ta data di antaño y cu ta wordo celebra tur 24 di juni, riba dia di San Juan Bautista.

Kico ta origen di e fiesta aki? Den paisnan Ingles e fiesta aki ta conoci como fiesta di "St. John's" y den algun pais latino e yama "La fiesta de San Juan". Asina ta claro cu e fiesta di Dera Gai no ta wordo celebra na Aruba so. Si ta asina cu e tradicion aki, di tur e islanan den Antiyas y Caribe, ta wordo mantene na Aruba so, mescos cu 'Dande'.

"San Juan" ta un fiesta cu tin su origen religioso cu a yega Aruba for di Mexico. Di e folklor colorido aki ta existi diferente interpretacion. Un di nan ta conta cu e gai ta wordo dera cu fiesta pasobra te ainda nan ta tumele na malo cu el a trece mal noticia ora cu el a canta tres biaha, segun Biblia ta conta nos. Leyenda ta conta nos di otro banda cu e gai ta wordo decapita simbolicamente den un comparacion

Ambiente. Jrg. 3, nr. 9 (2002). p.106-109

onthoofd in een vergelijking met het lot van Johannes de Doper, naar wie het feest genoemd is. Op deze dag wordt eenieder die Juan, Jan of John heet, gefeliciteerd.

Heel vroeger gebruikte men voor dit ritueel een echte haan, die onder een calebas in de grond begraven werd. Men moet zich hierbij geen bloedige taferelen voorstellen, daar de haan nooit echt gewond raakte. De danser die de haan raakte of 'doodde', kreeg de haan mee naar huis, mits hij deze te pakken kon krijgen natuurlijk. Heel vaak ging de haan wel dezelfde avond nog de soeppan in en later op de avond konden de gasten genieten van een geurig soepje.

Tegenwoordig maakt men gebruik van een namaak haan of legt men een lege calebas op de grond. Er wordt in een grote kring een aantal calebassen begraven. Onder één hiervan is de haan verstopt. De dansers, die in vol ornaat in de kleuren geel en rood zijn gestoken, worden geblinddoekt en tijdens

cu e destino fatal di San Juan Bautista, di cual e fiesta aki ta carga e nomber. Riba e dia aki tur hende cu yama Juan, Jan of John ta wordo felicita.

Den tempo nan ya e hendenan tabata usa un gai bibo pa e fiesta di San Juan, cu nan tabata dera bou un calbas. No kere cu e gai tabata wordo mata of maltrata na un manera cruel, ya cu e gai mes nunca tabata wordo lesiona. E baliado di San Juan cu 'mata' e gai tabata haya e gai como regalo pa hiba cas, si e por a logra gar'e. Hopi biaha nan tabata traha sopi di dje riba e mesun anochi, cual despues ta wordo par ti pa e bishita.

Awendia ta usa un gai artificial of ta pone djis un calbas bashi riba flur. Den un kring grandi ta dera un par di calbas. Bou un di nan tin e gai. Nan ta tapa wowo di cada baliado, bon tira den su trahe di San Juan dorna cu e colornan geel cu cora y bou e musica tipico di San Juan, ta drei e rond te ora e perde tur sinti di direccion. Cu un baston dorna y riba tono di e musica, e baliado ta purba

typische 'San Juan muziek' rondgedraaid totdat ze alle gevoel voor richting zijn kwijtgeraakt. Met een versierde stok dansen ze op de maat van de muziek en proberen ze met hun voeten te voelen waar de haan begraven ligt. De danser moet heel zeker zijn van zijn zaak, want de stok mag slechts één keer de grond raken. Soms scheelt het maar een veertje. Zodra de danser de plek aanwijst waar volgens hem de haan begraven ligt, stopt de muziek en wordt door de organisatoren gecontroleerd of dit wel klopt. Heeft hij misgeslagen, dan volgt de tweede danser, totdat iemand de haan 'doodt'. Diegene wordt de 'San Juan' van het feest.

Dit gebeurt natuurlijk onder luidruchtig gejuich en aanmoediging van het publiek. De typische San Juan kleuren zijn geel naar de kleur van de bloeiende Kibrahachaboom en rood naar de kleur van het vuur. De mannen steken zich in smetteloos wit en dragen gele of rode dassen en heupbanden. Een versierde hoed mag niet ontbreken. De vrouwen dragen lange, golvende, gele rokken, die tegenwoordig prachtig geborduurd zijn, en steken bloemen in het haar. Nog steeds is de Mexicaanse ruchebloes terug te vinden in de originele klederdracht van de Dera Gai. Vroeger ging dit feest gepaard met vreugdevuren waar men overheen sprong om de goden een goede oogst af te smeken en rampspoed af te weren.

Nog steeds steekt de Arubaan elk jaar op 24 juni, tegen alle verboden en boetedreigingen van de autoriteiten in, enorme vuren waar hij meent de boze geesten mee te kunnen verdrijven. Elk jaar weer hebben de brandweerlieden hun handen vol aan branden

di fula cu su pia unda e gai por ta dera. E mester ta sigur di su mes ya cu e palo por toca tera un biaha so. Tin ora esaki ta falta net un pluma. Asina cu e baliado dal e palo abou, e organisadornan ta bin controla si di berdad el a ranca e gai. Si esaki no ta e caso, un otro ta subi pista te ora un hende 'mata' e gai. E ta bira e 'San Juan' di e fiesta.

Esaki naturalmente ta bai bou grito y animacion di e publico. E colornan tipico di e Fiesta di San Juan ta geel cu ta color di e flor di Kibrahacha y cora cu ta color di candela. E hombernan ta bisti ful na blanco cu dashi y banchi geel of cora. Un sombre dorna no sa falta tampoco. E hende muhernan ta bisti na saya largo ola, den color geel cu awendia ta borda masha precioso mes, y ta pone flor den cabei. Te ainda por mira e blusa di falchi cu ta origina di Mexico den e trahe original di Dera Gai. Antes e fiesta aki tabata acompaña pa candelanan de alegría over cual nan tabata bula, rogando asina pa un bon cosecha y pa kita fucu.

Te ainda e Arubiano, tur aña atrobe riba 24 di juni, no obstante tur prohibicion y menasa di but, ta sende candelanan grandi pa core cu malasuerte.

die uit de hand lopen. Op Aruba wordt het feest in ere gehouden in alle buurtcentra over het gehele eiland en het wordt door jong en oud gevierd. De muzikale opluistering is vaak in handen van authentieke locale conhunto's. Een hiervan is de bekende en een van de oudste folkloristische groepen, de 'Conhunto Folklorico Arubano. U bent dan ook van harte welkom op 24 juni.

Tur aña bomberonan tin nan man yen pa paga candela cu ta sali foi man. Aki na Aruba e Fiesta di San Juan ta wordo celebra pa grandi y chikito den tur centro di bario, unda e musica hopi biaha ta den man di conhuntonan tipico. Un di esakinan ta "Conhunto Folklorico Arubano", un di esnan mas bieuw y renombra riba nos isla. Un y tur ta keda cordialmente invita pa bin celebra Dera Gai riba 24 di juni.

Voor informatie over tijden en locaties van het feest kunt u ATA bellen: 821019 / 823777.

Pa mas informacion tocante orario y lugar di e fiesta, yama ATA na: 821019 / 823777.

